

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

59-2

BRNO 2018

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 59
Volume 59

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Rudolf Procházka, Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Zdeňka Pavková, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Šimon Ungerman

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce

Uherské Hradiště, Mariánské náměstí. Falzum arabské mince z druhé poloviny 8. století (obr. 81, str. 277).

Cover Photography

Uherské Hradiště, Mariánské náměstí (Square). Falsum of the Arabic coin from the 2nd half of the 8th century (Fig. 81, Pg. 277).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2018
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2018 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

Obr. 71. Olomouc, Křížkovského 10, zlomek střešní krytiny s okrajem z objektu 2578. Foto M. Ondrušková.

Abb. 71. Olomouc, Křížkovského Gasse Nr. 10, das Fragment einer Dachziegel aus der Grube Nr. 2578. Foto M. Ondrušková.

OLOMOUČ (K. Ú. OLOMOUČ-MĚSTO, OKR. OLOMOUČ)

Tylova ulice, parc. č. 75/69. Novověk. Opevnění. Záchranný výzkum.

V říjnu 2017 bylo při hloubení jámy (6,7 × 2,3 m) pro podzemní kontejner na tříděný odpad v Tylově ulici v Olomouci odkryto cihlové zdivo se zaklenutým otvorem – střílnou (obr. 72). Jednalo se o vnější jižní (levý) líc bastionu č. X. Mírně skloněné zdivo vedoucí přibližně východozápadním směrem, pokračovalo pod úroveň dna stavební jámy (v hloubce 3,3 m). Koruna zdi se nacházela již 0,4 m pod úrovní chodníků. Otvor střílny o šířce 1,3 m a maximální výšce 1,5 m byl téměř zasypaný, dutý prostor pod klenbou pokračuje minimálně 1 m severním směrem. Díky příhodným podmínkám bylo možno posunout projektovanou stavební jámu (asi o 0,3 m) a zachovat tak zdivo i do budoucna. Bastion č. X, postavený v 50. až 60. letech 18. století, se rozkládal v prostoru dnešních ulic Tylovy, Bezručovy, Vančurovy a Kollárova náměstí. Většina bastionu č. X byla zbourána v závěru 19. století, po zrušení olomoucké pevnosti r. 1886; nad dnešním povrchem se dochoval jen střepek zdiva ve dvoře domu č. p. 1180, viditelný z Bezručovy ulice. Systematické sledování výkopových prací v pásmu bastionového opevnění dokládá, že v nevelkých hloubkách (0,4–0,8 m) pod současným povrchem jsou stále dochovány zbytky stavebních konstrukcí někdejší bastionové pevnosti.

Hana Dehnerová

Literatura

Michna, P. 1997: *Bastionová pevnost Olomouc. Od opevněného města k tereziánské pevnosti. Průvodce dějinami a expozicí.* Olomouc: Vlastivědné muzeum v Olomouci.

Resumé

Olomouc (Kat. Olomouc-město, Bez. Olomouc), Tylova Straße, Neuzeit. Festung – Bastion Nr. X. Rettungsgrabung.

Obr. 72. Olomouc, Tylova, líc bastionu X od jihovýchodu. Foto H. Dehnerová.

Abb. 72. Olomouc, Tylova, Blick auf die Mauer des Bastions Nr. X. Foto H. Dehnerová.

OLŠANY U PROSTĚJOVA (OKR. PROSTĚJOV)

„Za humny“. Střední doba hradištní. Sídliště. Záchranný výzkum.

Ve dnech 25. července až 8. září 2017 probíhaly zemní práce související s výstavbou ZTV pro RD v poloze Za humny, k. ú. Olšany u Prostějova, okr. Prostějov. V jejím rámci došlo i k odhumusení plochy určené primárně k deponování zeminy vytěžené z liniového výkopu kanalizace. Na takto vzniklé ploše byla registrována mocnější kulturní vrstva s četným sídlištním materiálem lužické kultury a opodál též skupina značně orbou rozrušených žárových hrobů téhož stáří. V jedné z položených sond byla dále zachycena také

zásobní jáma – obilné silo – (ZM ČR 1:10 000, list 24-24-03, 235:357) náležející dle nepočtené keramiky střední době hradištní, která ve svém ústí obsahovala větší množství zvířecích kostí, mj. i torzo zvířecího skeletu v anatomickém uspořádání. Zjištěný raně středověký objekt lze ztotožnit s již dříve známou lokalitou uváděnou v literatuře jako „záhumenky u mlékárny“ (blíže viz Fojtík 2009, 58–59, lokalita č. 4 v mapě na str. 68), odkud jsou ve sbírkách olomouckého muzea deponovány také zlomky slovanské keramiky zachráněné Karlem Dobešem počátkem 20. století. V případě této slovanské osady se nabízí její přímá souvislost s nedalekým velkomoravským pohřebišťem zachyceným v roce 1973 stavbou rychlostní komunikace vedoucí od Prostějova k Olomouci a protínající olšanskou polohu s pomístním označením Lánce (blíže např. Fojtík, Šmíd 2008, 25–27, tab. 4).

Pavel Fojtík

Literatura

Fojtík, P. 2009: Pravěké a raně historické osídlení katastru obce Olšany u Prostějova, okr. Prostějov. *Střední Morava* 29, 54–69.

Fojtík, P., Šmíd, M. 2008: *Slovanské hroby a pohřebišť na Prostějovsku*. Pravěk, Supplementum 18. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Resumé

Olšany u Prostějova (Bez. Prostějov), „Za humny“. Mittlere Burgwallzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

ORLOVICE (K. Ú. ORLOVICE, OKR. VYŠKOV)

„Stráně/Orlov“, parc. č. 3154/1. Středověk. Vápenice, cihelna. Povrchový průzkum.

Během povrchové prospekce na konci roku 2017 zjištěny jihozápadně od rozvalin hradu Orlovice pozůstatky hliníků po exploataci hlín s relikty několika polních pecí. V terénu se daly rozpoznat dva exploatačně-výrobní okrsky (I – WGS-84: 49.2362678N, 17.0880761E; II – WGS-84: 49.2366881N, 17.0886875E), které nemusí být vzhledem k stratigrafickým vztahům zaniklých úvozových cest současné. Vzdálenější okrsek (I) skrývá v jedné rozsáhlejší prohlubni minimálně tři pyrotechnologická zařízení, o nichž se lze domnívat, že měla plenty s tahovými kanály. V jednom případě je v místě předpokládaného kanálu dokonce patrná i substrukce kamenného zdiva. K hradu blíže položený okrsek (II), patrně mladší, může skrý-

vat rozměrné pyrotechnologické zařízení kanálového nebo mlířového typu. Vzhledem k plošnému i hloubkovému rozsahu návazného terasového hliníku, včetně náznaku základů stavby pravoúhlého tvaru, lze soudit, že tu mohlo původně ležet stavební zázemí postupně budovaného hradu. Ačkoliv dosud nebyly tyto terénní příznaky archeologicky ověřeny, lze podle skladby výrobního odpadu soudit na areál zabývající se výrobou stavební keramiky a páleného vápna.

Petr Kos

Resumé

Orlovice (Bez. Vyškov), „Stráně/Orlov“. Spätmittelalter. Kalkofen, Ziegelofen. Geländebegehung.

OSTROVAČICE (OKR. BRNO-VENKOV)

Náměstí Viléma Mrštíka. Raný a vrcholný středověk. Pohřebišť, sídliště – vesnice. Záchranný výzkum.

Archeologický ústav Moravského zemského muzea realizoval v roce 2017 dohled a výzkum na stavbě „Rekonstrukce chodníků, veřejná stání, veřejná osvětlení, navazující na stavbu II/602 Ostrovačice – průtah II. stavba“. Ve střední části náměstí Viléma Mrštíka před domem č. p. 7 byla zjištěna jedna hrobová jáma (H 800) obsahující kostru mladé ženy a fragmenty kostí asi ročního dítěte. Jáma byla narušena středověkými zásahy. Hrobovou výbavu tvořily dvě bronzové esovitě záušnice, fragment železného předmětu, zlomek kostěného nástroje a fragment keramické nádoby. V témže úseku byly zjištěny také čtyři objekty datované do období vrcholného středověku. Zajímavé byly především pozůstatky středověkého sklepení (lochu) a silně propálená vrstva s množstvím kamenů a mazanice, která zřejmě představovala relikv otopeného zařízení. Z objektů bylo získáno značné množství materiálu, zejména keramiky, mazanice, zvířecích kostí, ale také strusky a opracovaných kamenů.

V rámci další dozorované akce „E.ON – Ostrovačice – Viléma Mrštíka, obnova NNN“, která proběhla v měsících červnu až říjnu, byl kromě polykulturního osídlení (sídliště – kultury s lineární keramikou, z doby bronzové a vrcholného středověku) zjištěn i hřbitov z období vrcholného středověku. Celkem bylo prozkoumáno jedenáct hrobových jam, které byly situovány v prostoru před domem č. p. 7 na náměstí Viléma Mrštíka. Hrob 800 porušoval objekt z doby bronzové. V hrobové jámě byly v neanatomické poloze uloženy lidské ostatky nejméně pěti jedinců (dva dospělí, tři juvenilní). Jáma se nacházela v hloubce 0,4 m. U hrobu 801 se jednalo o pozůstatky nejméně šesti a u hrobu 802 tří jedinců. V případě jam 803–808 se jednalo